

A HOLNAP ELÉBE...

Írta: SZENTGYÖRGYI KOSA ISTVÁN,
a Szövetség országos elnöke.

A szerte ágazó magyar élet országútjain 15 évvel ezelőtt indult el a teremtő gondolat, amelynek eredményeként ez évben ünnepelhetjük az Országos Magyar Protestáns Diákszövetség alapításának 15. évfordulóját. A Szövetség alapításának ideje egybeesik magyar életünk legszomorúbb korszakával. A nemzet, mint a hosszú síri álmából életretámadt Lázár, zavartan, tétovázó lépésekkel próbál megbirkózni a valóságos élet feltornyosuló problémáival. A népek közösségéből kikapcsolódva, csupán az életösztöne vezeti, irányítja a társtalan, a történelem folyamán annyiszor egyedül álló magyarságot. Kialvó mécesnek tűnik fel a mai ifjúság szemében az akkori magyar élet. Európa pedig nagy temetésre készül... és Mohács népe, mert a végveszély pillanata elérkezett: csodálatos módon, ahogyan azt már számtalanszor megismételte, a legerősebben áll a küzdelmek közepette. A külső veszteségeket az ország belső konstruktív építésével akarja ellensúlyozni: lázasan szervezkedik. A békeidők öntelt individuális életének fellegvéraiból szerényen száll le és indul el, a kollektív szervezkedés lépcsőin. Régi egyéni érdekek kikapcsolásával, a nagy nemzeti és valláserkölcsei eszmék együttes ápolásán fáradozik. Ebben a munkában a protestáns ifjúságnak is

ki kellett vennie a részét, s a cél hathatósabb előmozdítása érdekében, elmulaszthatatlanul szükségessé vált a különböző budapesti és vidéki protestáns (rel, ev., unitárius) ifjúsági egyesületek egységbe tömörítése.

Így alakult meg 1921. december 19-én a Ráday-utcai ref. teológia dísztermében az Országos Magyar Protestáns Diákszövetség. Nem azért, hogy felekezeti ellentétek kiélezésével még nehezebbé tegye az amúgy is súlyos helyzetet, hanem, hogy Jézus nevét írva zászlójára, egy új, hatalmas erő bekapcsolódásával munkálkodjék a keresztyén magyar nemzeti ideál szolgálatában, szorosabbra fűzván a szálakat magyar és magyar között és katolikus testvéreivel együtt szolgálja a magyar feltámadást!

A megalakulás egybeesett egyik legnagyobb tagszövetségünk, a Bethlen Gábor Kör 20 éves jubileumával és a kétszeres ünnep jelentőségét legjobban dokumentálja az, hogy a közgyűlést vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Úr ő Főméltósága magas megjelenésével tüntette ki.

A Szövetség célkitűzéseit megalapítói és az utódok a következőkben körvonalazták: a Szövetség célja a magyar protestáns egyetemi és főiskolai hallgatókat egységes központi szervezetbe tömöríteni s ezáltal megalkotni a magyar protestáns ifjúság egységes képviselőjét. Képviselni az egész magyar protestáns egyetemi és főiskolai ifjúságot, minden kérdésben, minden fórum előtt, úgy bel-, mint külföldön. A vallásos és erkölcsi élet, valamint a hazafias érzés ápolása és fejlesztése, a protestáns ifjúsági egyesületek erkölcsi és gazdasági védelme. Az egymás közötti érintkezés előmozdítása, a baráti és testvéri érzés megerősítése, elmélyítése, egymás kölcsönös megbecsülése és támogatása. A protestáns eszmék, hitelvek ismeretése és nyílt színvallása. Külföldi hasoncélú szö-

vétségekkel, egyesületekkel való kapcsolat létesítése és ápolása.

Az itt lefektetett elvek vezérelték a Szövetség első elnökét, dr. Helle Ferencet, aki gazdag, nagyszerű vezetőképességével kijelölte azt az utat, amelyen a mai protestáns diákság haladhatott.

A Magyar Protestáns Diákszövetség egyike volt azoknak a szövetségeknek, amelyek először ismerték fel a külföldi kapcsolatok óriási jelentőségét. Kiküldötteink egymás után vettek részt a különböző világ-konferenciákon és felvilágosító munkájukkal számtalan barátot szereztek az országnak.

Ugyanezt a célt szolgálta a diákság csere-akciója és társasutazások megrendezése is, amelyek már rendkívül gazdag számmal állnak szövetségünkben.

A Protestáns Diákszövetség volt az első, amely felvetette egy protestáns diák-világszövetség megalapításának a gondolatát. Kiáltvánnyal fordult a világ minden szövetségéhez, egyformán világi és egyházi fórumaihoz, ebben kifejtette az ily szerv létesítésével járó pozitív előnyöket. Minden alkalmat megragadott, hogy kiküldöttei és külföldön élő megbízottai útján neves külföldi egyházi férfiak és a diákság vezetői körében a terv mellett hangulatot teremtsen. Így pl. 1928-ban a Kossuth-zarándoklat alkalmával a Szövetség külügyi alelnöke az Amerikai Protestáns Egyházak Szövetségének elnökét is felkereste és komoly eredményeket ért el ebben az irányban. Az állandóan működő «külügyi albizottságunk» a már meglévő baráti kapcsolatok mellett, lehetőleg újabb terenumok felé is terjeszkedik.

A magyar sajtó és közvélemény nagyjelentőségűnek tudta be az elmúlt nyáron a Szövetség vezetőségének párisi útját, mellyel a trianoni béke óta először nyitották meg az utat az entente álla-

mok felé való közeledés lehetőségének. Párisi előadásunkon a francia politikai és egyházi előkelőségek teljes számmal vettek részt. Vezetőszeret játszik a Szövetség az ökumenikus mozgalomban is, a legutóbbi években Montreuxben és Dániában, Fenő-szigetén tartott konferencián végeztek eredményes munkát delegátusaink. Az elmúlt nyáron a svájci egyetemes konferencián képviseltük a külföldi lapok elismerése mellett Magyarországot. Az északi államok pedig nyárra hívták meg a Protestáns Diákszövetség vezetőit. Nagy gondot fordított a Szövetség mindig a protestáns ifjúság szociális helyzetének enyhítésére, amit mutat az is, hogy már fennállásának első idejében a Protestáns Nőegylettel karöltve, menzát állított fel, amelyből később a «Protestáns Menza» kialakult, de a Szövetségtől elvált. Ez évben újból önállóan menzát létesítettünk, ezen keresztül támogatjuk a budapesti és vidéki tag-egyesületek szegénysorsú egyetemi és főiskolai hallgatóit. Nem tévesztette el természetesen a Protestáns Diákszövetség soha sem szem elől főcélját: az ifjúság vallásos és hazafias érzésének ápolását. Nem lenne teljes az ismertetés, ha nem emlékeznénk meg a nagyszámú előadásról és ünnepélyről, amelyet a Szövetség a jubiláris év alatt rendezett. Legyen szabad itt megemlíteni az egész magyar társadalom összes rétegeit megmozgató Ady-ünnepségünket, az érdi ref. templom javára rendezett díszhangversenyt és azt az előadás-sorozatot, melyet Németh Imre országgyűlési képviselő nyitott meg, gr. Dessewffy Gyula és Matolcsy Mátyás folytatott és a közel jövőben Zilahy Lajos, Makkai Sándor egyetemi tanár és gr. Bethlen István volt m. kir. miniszterelnök fog bezárni.

Figyelemmel kísérte és tevékeny részt vett a Szövetség az ifjúság egyetemes problémáinak meg-

vitatásában is, úgy a 12-es bizottságban és a Magyar Ifjúság Nagy Bizottságában, mint újabban a Magyar Nemzeti Diákszövetségben, ahol a kulturális és szociális ügyeket vezetik delegátusaink.

Az egyháztársadalmi és belmissziós albizottság irányítást ad a Szövetség vallásos tevékenységének, s állandó érintkezést tart fenn a különböző egyházi fórumokkal. Bibliaórák tartásával, vallásos esték rendezésével igyekszik az ifjúságot hitében elmélyíteni és hazafias érzésében megerősíteni. Mindezen igyekezete arra irányul, hogy tagjainak mentül több szociális támogatással szolgáljon.

Tagegyesületünk, a Soli Deo Glória és a Bethlen Gábor Kör, a Brassay Sámuel Kör unitárius ifjúsági egyesület internátusaiban kellemes otthont, a Soli Deo Glória balatonszárszói üdülőjében pedig kellemes nyaralást talál a protestáns ifjúság. Igyekszik a Szövetség vidéki tagegyesületeivel a legszorosabb együttműködést biztosítani. Ezt a célt kölcsönös támogatás mellett, az évenként az ország különböző városaiban tartott diák-gyűlések szolgálják, amelyeken az ifjúság egyetemes problémáit vitatják meg.

A közelmúltban rendezte meg a Szövetség négynapos (családvédelmi és kisebbségi) konferenciáját, amelyen a magyar élet alapját képező magyar család gazdasági, jogi és társadalmi helyzetének megvitatásával foglalkoztak, úgy a budapesti, mint a vidéki tagszövetségeink vezetői. Nagy jelentőségűek a Soli Deo Glóriának az egész protestáns fő- és középiskolai ifjúságot megmozgató Virágvasárnapi konferenciái is.

Legújabban alakult meg a Szövetség falukutató szakosztálya, amelynek keretében csaknem 100 lelkes tag végzi a falu problémáinak vizsgálatát. Az összegyűjtött anyagot könyvalakban fogja kiadni a Szövetség.

A Diákszövetség tagegyesületei:

Bethlen Gábor Kör, Budapest.

Soli Deo Glória Szövetség, Budapest.

Brassay Sámuel Unitárius Ifj. Egyesület,
Budapest, Szeged.

Egyetemi Luther Szövetség, Budapest, Szeged,
Miskolc, Debrecen, Pécs.

Ráday Pál Kör, Budapest.

Calvin János Kör, Budapest.

Theológiai Segélyegylet, Budapest.

Bethlen Gábor Kör, Debrecen, Pécs, Keszthely,
Magyaróvár.

Hittanhallgatók Egyesülete, Sáropatak.

Ev. Hittudományi Hallgatók Ifj. Egyesülete,
Sopron.

Tóth Ferenc Önképzőkör, Pápa.

Joghallgatók Egyesülete, Kecskemét.

A Szövetség első elnöke dr. Helle Ferenc volt, utána a Szövetség életében értékes tevékenységet fejtett ki, úgy az elnöki, mint az alelnöki székben;

- i. Dr. Plenczner Sándor.
2. Dr. Mészáros Gábor.
3. Dr. Molnár István.
4. Paczolay György.
5. Dr. Végh Jenő.
6. Szentpály László,
7. Knüszi Konrád.
8. Menyhárt Pál.

A Szövetség tanárelnöke hosszú időn keresztül dr. Imre József világhírű szemészprofesszor volt. Jelenleg báró Kaas Albert egyetemi ny. r. tanár, A szövetséget teljesen új alapokra fektette és mintegy gazdaságilag megalapította dr. Ruzicska Andor, jelenleg kórházi főorvos, nagy lendületet adott úgy bel-, mint külvonatkozásban a szövetségi életnek dr. Somos Elemér, közvetlen elődöm.

Igen vázlatosan így foglalhatom össze a Szövetség történetét. Ez csak a szervezet története volt, a szellemi történet folyton fejlődik és alakul. A szövetség vezetősége úgy érzi, hogy nem tudott volna szebben áldozni a 15 éves jubileum ünnepének, mint azzal a «protestáns írók» összefoglalásával megindult könyvsorozatával, amellyel dokumentálja a magyar ifjúságnak a szellemért, az írókért és a művészetekért való nyílt kiállítását és színvallását. Az itt összefoglalt cikkek és regények írói munkáiban kifejezetten domborodik ki az a tiszta intenció, amelyik szegény, szerencsétlen, csalódott, kihasznált, de mégis a jobb magyar jövő erkölcsi biztosítékait magában foglaló ifjúságunk felé fordul. Mindnyájan érzik, hogy a magyar ifjúság világa szomorú valóságot foglal magában, olyan világ ez, amelyből a nemzet csak akkor meríthet építő lendületet, ha ebben az országban mindenki, ledöntve a mesterséges választó falakat, komolyan, őszintén és becsületesen akarja az ifjúságot elhagyatottságából és lelki válságából kimenteni. Egyre több országon keresztül katasztrofális vércsíkokat szánt a bolsevizmus szelleme. Szellemi és művészi értékek esnek ki nyomtalanul a mai civilizáció keretéből. A nihilizmus és a hitetlenség romboló szellemével szemben, amely vagyonokat kitevő propagandaköltséggel tör át a nemzeti határok szuronyai felett: mi szerényen, becsületos szándékunk tisztaságával felfegyverezve, erőt gyűjtünk ebben a szinte céltalanul tántorgó, gazdaságilag, művészileg és lelkiileg kiegyensúlyozatlan korban. Mi lehet szebb hivatás?: ifjúság a magyar írókért! A történelmi példa áll előttünk. A Középkor igricei főleg az ifjúságból kerültek ki, a Bessenyei-féle mozgalom az ifjúságé volt, és mikor a szabadságharc leverése után a börtönök sötét csendje uralkodott az országban, a cenzúra elfojtott minden nemzeti

gondolatot, az ifjúság volt az, amely kézírással terjesztette a nemzeti költészet vigasztaló gondolatait.

Mi tehát, szerény kései utódai a nagymagyaroknak, az ifjúság legszebb hivatását véljük teljesíteni, a magyar irodalom őszinte és becsületes propagálásával. Éreznünk kell, midőn erre az útra elindulunk, hogy a feltornyosuló problémák eredőjét nem lehet kizárólag a gazdasági viszonyokra visszavezetni. Szociális bajokra sem. De a gazdasági élet igazi egyensúlyának alapja: a bizalom, a hit, a lélek mélyében gyökerező lelki tulajdonság, amelynek jelenléte kis csoportokat is nagyszerűvé, nagyvá varázsolhat, távolléte világműveltséget is képes teljesen tönkre zúzni. A fáraók végtelen birodalmát az idő, a homok a mithosz világába zárta. Az egész világot jelentő Róma felett hiába dübörögtek Cicero fenséges halálsejtető szavai, Napóleon egész életének fizikai munkáját egyszerre és egy órában elnyelte a Waterlooi temető. De a Leonardo da Vincik, Goethék, Madáchok és Ady Endrék sírkeresztjei, minden idők múlandóságával szemben, mint a megfeszített Krisztusé, hirdetik a szellem örökkévalóságát.

A holnap elébe ... a bizalom erős sziklafalán állva vágunk neki! Bizalom az Isten végtelen jóságában, bizalom embertársainkkal szemben, bizalom saját magunk lelki erejében és bizalom ennek a törekvésnek és könyvsikernek az erejében. E négyszeres bizalmi hittel fordulunk azokhoz, akik hisznek abban, hogy a felekezeti torzsalkodást kizáró egységes akarattal képesek leszünk kiharcolni a magyar feltámadást. Azokhoz, akik hisznek a magyar népben és ifjúságban. Azokhoz, akik komolyan merik hinni, hogy Bethlen Gábor magyarjai lelki közösségben elválaszthatatlanul eggyé lesznek Pázmány Péter magyarjaival. Azokhoz, akik nem hangzatos jelszavakban, hanem lélekben

és komoly munkában akarják kiélni magyarságukat.

A nihilizmus és a hitetlenség szennyes áradata teljesen elborította társadalmunkat. A materializmus uralkodik Isten és Haza szentsége felett!

És ha ez a mi könyvsorozatunk csak egy kis mécses lángját fogja nyújtani, ebben a mindent elöntő sötétségben, ha csak havasi kürtök halk szavával fog hangot adni arról, hogy vagyunk még, akik hiszünk abban, hogy éjszaka után nappal jön, a gyötrelem után egy új magyar élet, akkor célunkat máris elértük . . .